

Taalbeleidsplan

Maart 2018

Verklarende woordenlijst

IB-diplomaprogramma / IB DP	IB = <i>International Baccalaureate</i> Het tweejarige diplomaprogramma van het IB wordt op DENISE aangeboden vanaf schooljaar 2018/2019. Leeftijden: 15-19 jaar.
ERK-niveau	ERK = <i>Europees Referentiekader</i> . Op DENISE worden de beheersingsniveaus van de taal van de leerlingen aangegeven met het ERK. De vaardigheidsniveaus (A1, A2, B1, B2, C1, C2) geven aan in hoeverre de leerling de taal beheerst (Europees Referentiekader Talen, 2001).
Referentieniveaus Meijerink (F-niveau)	In de F-niveaus van Meijerink staat beschreven wat leerlingen moeten kennen en kunnen voor taal en rekenen aan het einde van po, vo en vervolgonderwijs (Doorlopende leerlijnen taal en rekenen, 2009).
TOA-toets	De toets van Bureau ICE, een online toetssysteem, die het ERK-niveau van de leerling bepaalt (toets.nl, 2017).
NT2	Nederlands als tweede taal. Gericht op de verwerving van de Nederlandse taal.
EAL	English as an additional language. Gericht op de verwerving van de Engelse taal.

Inhoudsopgave

Taalfilosofie DENISE	4
1. Huidige situatie DENISE	5
Doel en vormgeving taalbeleid	5
Onderwijsprogramma's	5
Locaties	6
2. Stand van zaken taalontwikkeling	10
3. Gewenste situatie, doelen en actieplan	19
4. Activiteitenkalender	21
5. Evaluatie en communicatie	24
6. Bronvermelding	25

Taalfilosofie DENISE

Op DENISE bieden wij internationaal onderwijs aan voor leerlingen uit de hele wereld. Leerlingen van verschillende afkomsten met verschillende culturen en talen zitten in één klas. Ons streven is om leerlingen voor te bereiden op een succesvolle deelname aan een Nederlands- of Engelstalig diplomaprogramma. Taalverwerving- en ontwikkeling van het Nederlands en Engels staan op DENISE dus centraal. Op DENISE is iedere docent een taaldocent, omdat wij vinden dat alle docenten zorg dragen voor de taalverwerving van onze leerlingen.

Het beheersen van de Nederlandse en Engelse taal zorgt naast het kunnen behalen van een diploma, voor zelfredzaamheid van de leerling: door taal wordt het leren mogelijk gemaakt, kunnen leerlingen met elkaar contacten leggen en kunnen zij zich redden in de Nederlandse samenleving. Op DENISE vinden wij het belangrijk dat elke leerling een basis van het Nederlands leert. Voor het functioneren in een internationale omgeving en het eventueel kunnen behalen van een Engelstalig diplomaprogramma, is een goede beheersing van de Engelse taal daarnaast belangrijk. Daarom wordt een aantal vakken in het IMYC-programma en alle vakken in ons toekomstige IB-diplomaprogramma in het Engels aangeboden. Tot slot moedigen wij leerlingen aan om hun moedertaal te gebruiken.

1. Huidige situatie DENISE

Doel en vormgeving taalbeleid

In het schooljaar 2014-2015 is er een projectgroep taalbeleid opgezet. Er is op dat moment met een taalbeleidsgroep een oriëntatie gemaakt van het taalbeleid. Door vele veranderingen binnen de school, heeft deze projectgroep een tijd stilgestaan. Aan het einde van schooljaar 2016-2017 is er een nieuwe taalbeleidsgroep gevormd en is dit taalbeleidsplan vormgegeven.

Dit taalbeleid beschrijft hoe er op *De Nieuwe Internationale School Esprit* te Amsterdam met taal wordt omgegaan binnen de verschillende onderwijsprogramma's. Daarnaast wordt beschreven hoe wij willen omgaan met taal, vanaf het moment dat we geautoriseerd zijn het IB-diplomaprogramma aan te bieden. Tot slot wordt onze visie op taal- en taalverwerving beschreven en wordt er aangegeven hoe wij leerlingen taalhelp bieden. Dit taalbeleidsplan is opgesteld in samenwerking met verschillende docenten van DENISE van het PO en VO, inclusief de coördinator van het IB op DENISE. Sinds mei 2017 wordt geschreven aan dit taalbeleidsplan.

Onderwijsprogramma's

Op DENISE zitten leerlingen van 4 tot en met 18 jaar. Afhankelijk van de leeftijd en het gewilde uitstroomniveau van de leerling, zit de leerling in een klas binnen een van onze onderwijsprogramma's. De programma's die we aanbieden zijn:

- **IPC** - IPC betekent *International Primary Curriculum*. Leerlingen van 4 tot 12 jaar volgen dit programma binnen de *Primary* stroming op DENISE, in groep 1-8. Dit programma wordt tweetalig, in het Engels en het Nederlands, aangeboden.
- **Taalklassen** - in de taalklassen op DENISE, LA, LB en LC, zitten leerlingen die het Nederlands nog moeten leren. In deze klassen zitten de leerlingen tussen 12-18 jaar bij elkaar, verdeeld op Nederlands taalniveau. Dit programma wordt in het Nederlands aangeboden. Op dit moment volgen LA en LB onderwijs op een andere locatie. Zodra zij doorstromen naar LC, hebben zij les in het 'hoofdgebouw'.
- **IMYC** - IMYC betekent *International Middle Years Curriculum*. Dit programma wordt op DENISE aangeboden in groep 9-11 (klas 1-3). Leerlingen tussen de 12 en 15 jaar volgen dit programma tweetalig, in het Engels en het Nederlands.
- **Career program** - in het *Career program* op DENISE zitten leerlingen die een Nederlands diplomaprogramma willen gaan doen. Zij zitten in groep 15, 16 of 17 (klas 3) en stromen uit naar de vierde klas mavo/havo/vwo of naar het MBO. Leeftijden: 15-18 jaar. Dit programma wordt in het Nederlands aangeboden.
- **Groep 14m** - dit is het mavo-diplomaprogramma van DENISE en het Mundus College te Amsterdam. Leerlingen van 14-18 jaar doen jaar 3 en 4 mavo in één jaar. Dit programma wordt in het Nederlands aangeboden.
- **Groep 13h** - dit is het havo-diplomaprogramma van DENISE en het Marcanti College te Amsterdam. Leerlingen vanaf 14 jaar kunnen in twee jaar hun havo-diploma halen. Dit programma wordt in het Nederlands aangeboden.

- **Groep 12** - in groep 12 zitten leerlingen van 15-18 jaar die zich voorbereiden op het IB DP. Dit programma wordt in het Engels aangeboden.
- **IB DP** - op DENISE zijn we bezig met de accreditatie voor het *International Baccalaureate Diploma Programme* (= IB DP). Wij verwachten het IB DP te starten in schooljaar 2018/2019.

Locaties

Sinds schooljaar 2017-2018 hebben wij een extra locatie, omdat ons huidige gebouw te klein is geworden. Op de extra locatie, genaamd het 'Buitenhuis' (Uiterwaardenstraat 60A, Amsterdam), hebben twee taalklassen (LA en LB) en een kleuterklas les. De taalklassen hebben nog één dag per week les op de locatie in de Pieter de Hoochstraat 78 te Amsterdam. De docenten die lesgeven aan deze klassen, komen nog naar het hoofdgebouw voor lessen met andere klassen en voor team- en sectieoverleg.

Organisatie en overleg

Rector	Leendert-Jan Veldhuyzen
Teamleider VO	Luc Sluijsmans
Teamleider PO	Jutka Colson
Taalcoördinator	Merel Kroese
Curriculumcoördinator taalklassen	Merel Kroese
Curriculumcoördinator IMYC	Merrit Ververne
Curriculumcoördinator IBDP	Marlise Achterbergh
Curriculumcoördinator Career	Sobhi Achtitah
Curriculumcoördinator PO	Mari Varsanyi

Op DENISE komt het managementteam en daarnaast het curriculumcoördinatorteam elke week samen voor overleg. Een keer in de week is er tijd voor een sectieoverleg. Elke sectie bepaalt zelf of ze dan ook samenkomen. Ook is er een keer per week een ontwikkeling- en professionaliseringsuur. Meestal komen hierin de docenten uit eenzelfde curriculum samen of komt het hele schoolteam bij elkaar. Tot slot is er vijf keer per jaar een studiedag, waarin het hele schoolteam samen overleg heeft.

Beleidsstukken

Naast dit taalbeleidsplan, is DENISE volop bezig met de ontwikkeling van andere beleidsstukken. Relevant voor dit ons taalbeleid, zijn het aannamebeleid en het toetsbeleid op DENISE. Er wordt in dit plan verwezen naar deze beleidsstukken.

SWOT-analyse taalbeleid

Met betrekking tot het taalbeleid op DENISE is door de taalcoördinator, de teamleider VO, de IBDP-coördinator en twee VO-docenten in november 2017 een SWOT-analyse gemaakt. Hierin worden de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen van het taalbeleid op DENISE beschreven. Een samenvatting van deze SWOT-analyse volgt hieronder.

Sterktes	<ul style="list-style-type: none"> • Er is betrokkenheid, welwillendheid en passie van docenten om leerlingen zo goed mogelijk te helpen bij hun taalontwikkeling. • Er is veel expertise bij collega's en materiaal in huis over NT2 & taalontwikkeling. • Iedere docent heeft een opdracht een taaldocent te zijn. Docenten NT2 verzorgen workshops over tips en trucs mbt taalontwikkeling bij de zaakvakken. • Leerlingen krijgen eerst de kans om de Nederlandse taal te leren in de taalklassen en worden daarna in de groep voorbereid op een diplomaprogramma mavo, havo of vwo. • In de taalklassen hebben de leerlingen sinds september 2017 een taalportfolio, zodat ze verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leren en inzicht hebben in hun groei. • In de hele school wordt er gewerkt met rubrics. Hierdoor hebben leerlingen inzicht in hun leren en weten ze precies waarmee ze moeten oefenen. • Er wordt zowel summatief als formatief getoetst.
Zwaktes	<ul style="list-style-type: none"> • Nog niet iedere docent is een taaldocent, waardoor er in de groepen nog regelmatig 'regulier' wordt lesgegeven en leerlingen niet kunnen bijblijven. Taalcoaches zouden tijd moeten hebben om de niet-taal docenten te coachen. • Aanpak van een 'taalklasleerling' in een groep: er is te weinig differentiatie (op taal), weinig overleg met docenten Nederlands/NT2. • Doorlopende leerlijn vanaf de taalklassen naar de groepen.
Kansen	<ul style="list-style-type: none"> • Het delen van de aanwezige expertise in de school rondom taalontwikkeling. • Het taalportfolio en de wijze van rapporteren. • Expertise andere scholen (binnen en buiten het Espritbestuur). • Beter worden in explicieter maken wat de bedoeling is van een les: woordenlijsten, doelen, toetsen. • De vrijheid die we op DENISE krijgen om met initiatieven te komen. • Algemene DENISE-documenten zouden helpen (bijvoorbeeld met vaste structuur voor woordenlijsten en essays, etc.) • Meer onderling curriculumoverleg met curriculumcoördinatoren. • Power Hour als taalondersteuningsuur beter neerzetten. Die ondersteuning aanbieden in overleg met docenten Nederlands. • Een duidelijk plan voor de groepsdocenten, met reflectie- en evaluatiemomenten. • Een aantal 'taal'-workshops kort achter elkaar in de O&O-tijd. • Betere aansluiting tussen de taalklas en de groepen door leerlingen in LC voor te bereiden op de overstap naar een groep.
Bedreigingen	<ul style="list-style-type: none"> • Grote instroom nieuwkomers en tegelijkertijd moeten ontwikkelen/vernieuwen. • Verschillende visies over doorstroom van leerlingen. Op dit moment is er soms een te snelle doorstroming van taalklasleerlingen, waardoor hun niveau lager uitvalt. • Het feit dat er (nu nog) docenten zijn die niet geschoold zijn/weinig ervaring hebben in het lesgeven aan anderstaligen. • Externe kwestie: centraal examens in mavo/havo/vwo zijn nog steeds erg talig: leerlingen hebben het niveau (vaak) wel, maar de taal is een barrière. • Als een leerling naar een andere school gaat, om mbo of een diplomaprogramma te gaan doen dat wij niet kunnen bieden, ontvangen ze daar vaak geen taalondersteuning en/of zijn de condities van leren anders (bijv. grote klassen).

Taal van instructie en communicatie

Primary

Binnen de *Primary* krijgt de leerling les in het Nederlands en in het Engels. De leerlingen krijgen drie dagen les in het Nederlands en twee dagen les in het Engels. Dat gebeurt door middel van teamteaching. Feitelijk zijn er twee leerkrachten (Nederlands en Engels) én twee taalassistenten (Nederlands en Engels) gezamenlijk verantwoordelijk voor het onderwijs in een groep. Op de Nederlandse dagen is de communicatie tussen leerlingen en docenten in het Nederlands en op de Engelse dagen in het Engels.

Taalklassen, Career Program en diplomaprogramma's

In de taalklassen, de diplomaprogramma's groep 13h en 14m en binnen het *Career Program* communiceren docenten en leerlingen in het Nederlands. Het doel van de leerlingen in de taalklassen is om de Nederlandse taal te leren. De leerlingen binnen het *Career Program* gaan uitstromen naar een Nederlands diplomaprogramma en de leerlingen in groep 13h en 14m volgen een diplomaprogramma in het Nederlands. Dit is de reden dat wij in deze onderwijsprogramma's op DENISE in het Nederlands instrueren en communiceren.

IMYC

Binnen het IMYC-programma worden in groep 9 en 10 vier vakken in het Engels gegeven (English, Science, PE, Music) en zeven vakken in het Nederlands (Nederlands, NT2, mens & maatschappij, wiskunde, drama en loopbaanoriëntatie- en begeleiding). In groep 11 worden de vier vakken English, PE, Music en Art in het Engels gegeven en de zes vakken Nederlands, mens & maatschappij, wiskunde, drama, loopbaanoriëntatie- en begeleiding en science in het Nederlands. De communicatie tussen docent en leerling van de Engelstalige vakken, is in het Engels. Binnen de Nederlandstalige vakken, verloopt de communicatie in het Nederlands. De zaakvakken en drama zijn in het Nederlands voor het opbouwen van noodzakelijke vocabulaire voor de uitstroom naar een Nederlandstalig diplomaprogramma en wordt in de praktijk voor de leerlingen die waarschijnlijk uitstromen naar IB vaak tweetalig aangeboden zodat ook zij de noodzakelijke taalvaardigheid opbouwen voor uitstroom naar een Engelstalig programma.

De reden om te kiezen voor tweetalig onderwijs is tweeledig: enerzijds om de leerlingen wiens moedertaal Engels is een kans te geven deze taal op eigen niveau te onderhouden en te ontwikkelen, anderzijds om de leerlingen wiens moedertaal niet het Engels is een betere basis te bieden voor het vak Engels in het reguliere Nederlandse onderwijs en Engelstalige vervolgopleidingen.

Groep 12 & IB DP

Het IB DP op DENISE zal geheel Engelstalig worden aangeboden. Daarom zijn ook alle vakken in groep 12 Engelstalig en is de communicatie binnen groep 12 en het IB DP met de docenten (binnen én buiten de klas) in het Engels, behalve bij de vakken: Nederlands, NT2, *Dutch Language and Literature A* and *Dutch Language Acquisition B*. Deze vakken worden in het Nederlands gegeven en de communicatie met de docent is dan ook in het Nederlands.

Moedertaalgebruik (zie ook pagina 10)

Wij waarderen en respecteren het gebruik van de moedertaal van de leerling. Als leerlingen in of buiten de klas bepaalde onderwerpen/woorden/zinnen niet begrijpen, stimuleren wij leerlingen om deze voor elkaar te vertalen in de moedertaal. Uit respect voor elkaar, stimuleren docenten in de klas onderlinge communicatie in het Engels en bij het vak Nederlands/NT2 in het Nederlands. Het is de bedoeling dat leerlingen en docenten elkaar kunnen verstaan.

Communicatie naar ouders

Communicatie naar ouders, zoals ouderavonden en ouderbrieven, wordt op DENISE altijd tweetalig verzorgd: in het Nederlands en het Engels. Wij kiezen hiervoor omdat DENISE is gevestigd in Nederland en groep 12 plus het IB DP worden aangeboden in het Engels. We gaan ervan uit dat alle ouders ofwel Engels ofwel Nederlands spreken. Als dit niet zo is, vragen wij leerlingen of collega's te vertalen tijdens persoonlijke gesprekken met ouders.

Verslagen (zie ook: Assessment policy)

Drie keer per jaar krijgen de leerlingen op DENISE een verslag. Op dit verslag staat per vak genoteerd welke beoordelingen de leerlingen hebben behaald per leerdoel en hoe ze scoren op de vaardigheden die de leerlingen moeten ontwikkelen op DENISE. Daarnaast krijgt elke leerling per vak een feedbacktekst van de docent waarin staat aangegeven hoe de leerling voor het vak kan verbeteren.

De verslagen in de taalklassen LA en LB zijn geheel tweetalig, in het Nederlands en in het Engels. Dit komt omdat de leerlingen in deze klassen nog niet goed genoeg Nederlands kunnen om het verslag geheel in het Nederlands te kunnen begrijpen. In LC, groep 13h/14m en in het *Career Program* worden de verslagen in het Nederlands aangeboden, omdat de leerlingen daar een hoger niveau Nederlands hebben. Dit niveau is hoog genoeg om de rapporten in het Nederlands te begrijpen. Daarnaast wordt in deze klassen het gehele programma in het Nederlands aangeboden.

In groep 12 en in het IB DP worden de verslagen geheel in het Engels verzorgd. Hier kiezen we voor omdat deze programma's ook in het Engels worden aangeboden. De feedbacktekst bij de vakken *Nederlands*, *NT2*, *Dutch Language and Literature A* en *Dutch Language Acquisition B* zijn wel in het Nederlands.

Binnen het IMYC-programma zijn verslagen van de vakken die in het Engels worden aangeboden, ook in het Engels. De vakken die in het Nederlands worden aangeboden, zijn in het Nederlands.

2. Stand van zaken taalontwikkeling

Taalprofiel op DENISE

* *onderstaande gegevens zijn verzameld in schooljaar 2016/2017*

Op DENISE worden er onder de leerlingen 32 verschillende talen gesproken. Het grootste deel van de leerlingen heeft Arabisch (23%), Engels (22%) of Nederlands (13%) als moedertaal. Andere groepen leerlingen hebben Spaans (6%), Portugees (3%), Pools (3%), Turks (2%) en Russisch (3%) als moedertaal. In totaal spreekt 75% van de leerlingen op DENISE naast de moedertaal ook Engels en 76% spreekt daarnaast Nederlands.

Van het personeel op DENISE komt het grootste gedeelte (86%) uit Nederland en heeft het Nederlands als moedertaal. Daarnaast heeft 7% van de personeelsleden het Engels als moedertaal. 5% heeft het Arabisch als moedertaal, 2.3% het Spaans en Hongaars. 95% van het personeel op DENISE spreekt Engels. Alle docenten die Engelstalige vakken geven, beheersen het Engels op minimaal ERK-niveau C1.

De Engelse taal

Primary

In het primair onderwijs krijgen de leerlingen zes uren Engelse les per week. In deze lessen wordt vooral aandacht besteed aan schrijf- en leesvaardigheid met de methode Oxford International English. De leerlingen die Engels als tweede taal hebben, krijgen voor een deel (3 van de 6 uren) extra begeleiding door een speciale taaldocent. Daarnaast worden tijdens de Engelse dagen de IPC-vakken en het vak rekenen in het Engels aangeboden.

Er wordt hard gewerkt aan een nieuw curriculum voor Engels, waarin we beogen om het onderwijs op het niveau van een Internationaal Engelstalig curriculum aan te bieden.

Secondary

Niveaugroepen: IMYC, Taalklassen & Career Program

In de taalklas LA en LB krijgen de leerlingen het vak Engels bij elkaar. Het doel van dit vak is vooral het uitzoeken van het niveau. In deze taalklassen zitten nog alle leerlingen met alle verschillende niveaus Engels bij elkaar.

In de klassen LC, groep 15 and 16 wordt het vak Engels gelijktijdig geroosterd. Aan het begin van het jaar zijn alle leerlingen getest op lezen, luisteren en grammatica. Op basis van de toetsresultaten en de leeftijden, zijn de leerlingen in een niveaugroep geplaatst. De leerlingen onder de 15 jaar die boven ERK-niveau A2 scoorden, zijn geplaatst in een IMYC-groep Engels. De leerlingen onder de 15 jaar die onder het ERK-niveau A2 scoorden, zijn in een beginnersgroep geplaatst. Alle leerlingen boven de 15 jaar, doe mee met het vak Engels in groep 15, 16 of 17, omdat zij zich voorbereiden op een Nederlands diplomaprogramma. Sommige van deze leerlingen willen naar groep 12 en het IB DP, dus krijgen zij in deze klas een eigen programma.

Het doel van de beginnersgroep is de taalverwerving van het Engels. Leerlingen verbeteren hun Engelse woordenschat, grammatica, lees-, schrijf-, spreek- en luistervaardigheid tot ERK-niveau A2. In de IMYC- groepen analyseren leerlingen de taalkundige en literaire aspecten van de Engelse taal en vormen hier hun mening over, ze lezen en schrijven verschillende tekstsoorten en ze geven hier zowel mondelinge als schriftelijke reacties op. De onderwerpen worden allemaal aan een IMYC- thema verbonden.

Career Program

Binnen de groepen 15 en 16 volgen alle leerlingen vier lessen per week het vak Engels (50 minuten per les). Het doel van dit vak is om de leerlingen voor te bereiden op het vak Engels in een vierde klas binnen een Nederlandstalig diplomaprogramma. Aangezien de leerlingen in deze klassen verschillende niveaus Engels beheersen en verschillende uitstroomroutes hebben, werken de leerlingen veelal op eigen niveau.

Diplomaprogramma's

In de groepen 13h en 14m krijgen de leerlingen vijf lessen per week het vak Engels (50 minuten per les). Het doel van dit vak is om de leerlingen voor te bereiden op het eindexamen Engels. Dit eindexamen bestaat voor groep 14m uit schrijf- en leesvaardigheid en voor groep 13h slechts uit leesvaardigheid. De nadruk ligt binnen het vak Engels in de groepen 13h en 14m dus op de verwerving en voorbereiding van deze vaardigheden.

Groep 12

Leerlingen die naar groep 12 willen, moeten Engels op een hoog niveau beheersen. Aangezien groep 12 en IB DP in het Engels zijn, hebben wij besloten dat leerlingen minimaal niveau B2 moeten hebben om de vakken te kunnen volgen. Leerlingen die naar groep 12 willen gaan, maken een portfolio, schrijven een essay en voeren een intakegesprek in het Engels (zie ook assessment policy). De IB-coördinator bepaalt naar aanleiding van deze drie onderdelen of het niveau Engels van de leerling hoog genoeg is om te kunnen beginnen in groep 12.

Alle leerlingen in groep 12 volgen vier lessen (50 minuten per les) per week het vak Engels. Dit vak is erop gericht om de leerlingen zo goed mogelijk voor te bereiden op de IB DP vakken *English Language and Literature A* op standard en higher level. Leerlingen analyseren de taalkundige en literaire aspecten van de Engelse taal en vormen hier hun mening over, ze lezen en schrijven verschillende tekstsoorten en ze geven hier zowel mondelinge als schriftelijke reacties op.

IB DP

In het IB DP op DENISE kunnen leerlingen voor Engels kiezen uit de onderstaande vakken:

- English Language and Literature A - Standard level -> 3 lessen per week
- English Language and Literature A - Higher level -> 5 lessen per week
- English Language Acquisition B - Standard level -> 3 lessen per week
- English Language Acquisition B - Higher level -> 5 lessen per week

De leerlingen van *English Language and Literature A* standard level en higher level zitten bij elkaar in de klas. De leerlingen van higher level volgen twee extra lessen per week met elkaar. Dit geldt hetzelfde voor de leerlingen van *English Language Acquisition B*. Het doel van *English Language and Literature A* (International Baccalaureate, 2011) is dat leerlingen inzicht krijgen in hoe taal, cultuur en context betekenis beïnvloeden in teksten. Daarnaast worden leerlingen aangemoedigd om kritisch te denken over verschillende interacties tussen tekst, publiek en tekstdoelen. Het doel van *English Language Acquisition B* is het verwerven van de Engelse taal en de taalvaardigheden in het Engels te ontwikkelen (International Baccalaureate, 2011).

Aangezien leerlingen in groep 12 al het maximaal te bereiken niveau Engels hebben voor *English ab initio* (Engelse taalverwerving van 0 - A2), wordt dit vak niet aangeboden op DENISE. Het eindniveau van dit vak is namelijk niveau A2 op alle vaardigheden.

De Nederlandse taal

Primary

In het PO krijgen de leerlingen 8 uur Nederlandse lessen per week. Er wordt binnen deze lessen gewerkt aan de verwerving van lees- spreek- luister- en schrijfvaardigheid, spelling, grammatica en woordenschat. Hiervoor gebruiken we de methode Taal in Beeld, Spelling in Beeld en Nieuwsbegrip. De jaarplanning van de methode staat centraal en wordt verwerkt op Snappet of op een ander praktische manier, zoals spreekbeurten en werkstukken. In Nieuwsbegrip komen begrijpend lezen en woordenschat aan bod, in Spelling in Beeld spelling, In Taal in Beeld zijn de aandachtspunten woordenschat, spreken en luisteren, grammatica en schrijven.

De NT2 leerlingen worden een uur per week ondersteund door een taaldocent. Binnen NT2 wordt vooral veel Nederlands gesproken en werken de leerlingen aan woordenschat, vaak gericht op het thema van IPC en grammatica. De uren zijn als volgt:

- Taal in Beeld - 4 lessen per week
- Spelling in beeld - 3 lessen van een half uur per week
- Nieuwsbegrip - 1 les van een uur per week
- NT2 - 1 uur per week

Secondary

Taalklassen

De taalklassen op DENISE (LA, LB, LC) zijn onderverdeeld in drie klassen met elk een verschillend ERK-niveau. Het aanbod van de lessen NT2 is weer gebaseerd op het beheersingsniveau Nederlands van de leerlingen. De verdeling is als volgt:

- LA - niveau 0-A1 - 18 lessen NT2 per week
- LB - niveau A1-A2 - 15 lessen NT2 per week
- LC - niveau A2-B1 - 14 lessen NT2 per week

Hoe hoger een leerling in de taalklas komt, hoe meer andere vakken de leerling krijgt. In LA worden naast NT2 alleen niet-talige vakken gegeven, zoals muziek, drama, wiskunde en sport. In LB komt daar het vak Mens & Maatschappij (combinatievak geschiedenis,

aardrijkskunde, maatschappijleer) bij en in LC ook nog het vak Science (combinatievak biologie, natuurkunde, scheikunde). Alle vakken in de taalklassen zijn erop gericht om de Nederlandse taal te verwerven.

Bij NT2 werken de leerlingen in de taalklassen vanaf schooljaar 2017/2018 met een taalportfolio. Hierin verzamelen leerlingen bewijzen waarmee ze hun taalniveau (A1 tot B1) per vaardigheid kunnen aantonen. Hoe ver ze zijn binnen het leveren van bewijs, zal op het verslag komen. Om te oefenen, gebruiken we als leidraad de online NT2-methode DISK.

IMYC & Career Program

In groep 9, 10A en 10B krijgen de leerlingen vier uur per week het vak Nederlands. De leerlingen die het nodig hebben, krijgen daarnaast twee uur per week het vak NT2. In groep 11 krijgen de leerlingen vier uur per week het vak Nederlands, maar leerlingen die het nodig hebben kunnen later in het jaar kiezen voor NT2 Power Hour (zie: taalhulp).

Het vak Nederlands heeft tot doel de taalvaardigheid van leerlingen te vergroten. De kern van het vak Nederlands bestaat uit het verwerven, verwerken en presenteren van informatie en meer algemeen uit het leren communiceren met behulp van de Nederlandse taal (Boer, 2007). In groep 9a wordt gewerkt op eersteklas niveau mavo/havo/vwo gewerkt, in groep 10 op tweede klas niveau mavo/havo/vwo en in groep 11 op derde klas niveau mavo/havo/vwo. Alle lessen zijn met andere vakken gecombineerd door het gebruiken van IMYC-thema's. Het vak NT2 heeft tot doel het verwerven van de Nederlandse taal.

Leerlingen vergroten in deze lessen hun woordenschat, grammatica, lees-, luister-, spreek- en schrijfvaardigheid. Alle leerlingen werken binnen dit vak op eigen niveau en aan eigen onderwerpen, afhankelijk van de taalvaardigheid van de leerling.

In groep 15 en 16 krijgen de leerlingen vier uur per week het vak Nederlands. De doelen van deze vakken zijn hetzelfde als binnen het IMYC-programma, behalve het gebruik van de IMYC-thema's. Leerlingen in deze klassen kunnen Power Hour NT2 kiezen voor extra taalondersteuning (zie ook: taalhulp).

De beoordeling van het vak Nederlands wordt in groep 11, 15 en 16 gegeven volgens de referentieniveaus Meijerink ((Doorlopende leerlijnen taal en rekenen, n.d.). Aangezien de leerlingen in deze klassen allemaal gaan uitstromen naar een diplomaprogramma, geven we met de F-niveaus op het rapport aan welk diplomaprogramma de leerlingen zouden kunnen gaan volgen.

Groep 12

In groep 12 krijgen leerlingen vier lessen per week het vak Nederlands (niveau vwo 4) of Nederlands als tweede taal (NT2). Het vak Nederlands is er, net als bij Engels, op gericht om de leerlingen zo goed mogelijk voor te bereiden op de IB DP vakken *Dutch Language and Literature A* op standard en higher level. Leerlingen analyseren de taalkundige en literaire aspecten van de Nederlandse taal en vormen hier hun mening over, ze lezen en schrijven verschillende tekstsoorten en ze geven hier zowel mondelinge als schriftelijke reacties op. Het doel van het vak NT2 is de taalverwerving van het Nederlands en een voorbereiding op het IB DP vak *Dutch Language Acquisition B*. Leerlingen verhogen hun woordenschat, grammatica, schrijf-, spreek-, luister- en leesvaardigheid in het Nederlands.

Alle leerlingen die Nederlands als moedertaal hebben of het Nederlands beheersen op minimaal ERK-niveau B2 (Europees Referentiekader Talen, 2001), volgen het vak Nederlands.

De leerlingen die Nederlands als tweede taal hebben geleerd en onder het ERK-niveau B2 zitten, volgen het vak NT2. Binnen dit vak wordt er momenteel in groep 12 in drie verschillende niveaugroepen gewerkt, namelijk: groep A1-A2 / groep A2-B1 / groep B1-B2. Leerlingen van zowel Nederlands als van NT2 zitten bij in groep 12 elkaar in de klas, waarbij de docent differentieert binnen de verschillende niveaus. Leerlingen die onder niveau A2 werken, hebben op DENISE ook de mogelijkheid om NT2 te volgen binnen de taalklassen LA of LB op DENISE. We bepalen het niveau Nederlands van de leerling, net als bij Engels, met een TOA-toets (toets.nl, 2017) op de vaardigheden lezen, schrijven, spreken en luisteren.

IB DP

In het IB DP op DENISE kunnen leerlingen voor Nederlands kiezen uit de onderstaande vakken:

- Dutch Language and Literature A - Standard level -> 3 lessen per week
- Dutch Language and Literature A - Higher level -> 5 lessen per week
- Dutch Language Acquisition B - Standard level -> 3 lessen per week
- Dutch Language Acquisition B - Higher level -> 5 lessen per week

De leerlingen van *Dutch Language and Literature A* standard level en higher level zitten bij elkaar in de klas, maar de leerlingen van higher level volgen twee extra lessen per week met elkaar. De leerlingen van *Dutch Language Acquisition B* standard en higher level zitten ook bij elkaar in de klas, maar de leerlingen van higher level volgen twee extra lessen per week met elkaar.

Het doel van *Dutch Language and Literature A*, is hetzelfde als bij *English Language and Literature A*, namelijk dat leerlingen inzicht krijgen in hoe taal, cultuur en context betekenis beïnvloeden in teksten. Daarnaast worden leerlingen aangemoedigd om kritisch te denken over verschillende interacties tussen tekst, publiek en tekstdoelen. Het doel van *Dutch Language Acquisition B* is het verwerven van de Nederlandse taal en de taalvaardigheden in het Nederlands te ontwikkelen (International Baccalaureate, 2011).

Aangezien leerlingen op DENISE al Nederlands hebben geleerd tot en met niveau A2/B1 in de taalklassen en in groep 12, bieden wij het vak *Dutch Ab Initio* niet aan.

Andere talen

Voor leerlingen in de groepen 10 t/m 16 is het mogelijk voor leerlingen binnen het keuzedeel genaamd *Power Hour* een moderne vreemde taal te kiezen. Leerlingen kunnen drie uur per week het vak Frans of Spaans volgen. Voor leerlingen met een Nederlands paspoort, is het kiezen van een tweede moderne vreemde taal (naast Engels) verplicht. Dit stelt de overheid voor leerlingen in de onderbouw verplicht. Het doel van zowel Frans als Spaans is het verwerven van de doeltaal. Als leerlingen al de Franse of Spaanse taal beheersen, raden wij deze leerlingen niet aan om een van deze vakken te kiezen. De vakken zijn slechts gericht op de verwerving van de talen en niet op het verbeteren van de moedertaal.

Binnen het IB DP programma op DENISE, hebben de leerlingen (nog) geen mogelijkheid tot het kiezen van een extra Language B.

Overzicht instroom taal

Per klas heeft een leerling een bepaald beheersingsniveau per taal nodig om het juiste vak te volgen. Binnen het PO zijn er geen toelatingseisen per taal. Leerlingen die moeite hebben met Nederlands of Engels, krijgen taalondersteuning. Hieronder volgt een overzicht van het ERK-niveau per taal (zie ook admissions policy) dat de leerling nodig heeft binnen het VO.

Klas	Minimaal instroomniveau Nederlands	Minimaal instroomniveau Engels
LA	0	-
LB	A1	EAL - 0 Engels - B1
LC	A2	EAL - 0 Engels - B1
9a	A2	EAL - 0 Engels - A2
9b	B1	EAL - 0 Engels - B1
10	A2	EAL - 0 Engels - B1
11	B1	B1
12	NT2 - 0 Nederlands - B2	B2
14	B1	0
15	NT2 - A2 Nederlands - B1	0
16	B1	0
17	B1	0
DP 1/2	Dutch Language and literature A - B2 Dutch Language Acquisition B - A2	English Language and literature A - B2 English Language Acquisition B - A2

Taaltoetsing

Om de taalontwikkeling van onze leerlingen in kaart te brengen, maken we gebruik van TOA-toetsen (Bureau ICE). Deze TOA-toetsen zetten we in in LC, om het niveau van de

Nederlandse taal te bepalen. Met niveau B1 kunnen de leerlingen naar een groep. De leerlingen maken deze TOA-toetsen als ze alle bewijzen hebben geleverd in hun taalportfolio, voor het niveau B1.

Voor de Engelse taal maken we ook gebruik van TOA-toetsen. Deze zetten we tweedelig in: ten eerste om de niveaugroepen Engels te bepalen, ten tweede om een ontwikkeling te kunnen bijhouden met een TOA-toets die gebaseerd is op de ERK-niveaus. Ook maken leerlingen TOA-toetsen Engels als ze naar groep 14 willen.

Voor onze moderne vreemde talen, wordt er nog geen gebruik gemaakt van TOA-toetsen.

Moedertaal

We erkennen het belang van de moedertaal als onderdeel van de identiteit van onze leerlingen. We moedigen dan ook aan dat onze leerlingen zich blijven ontwikkelen in hun eerste taal. Dit doen we op de volgende manieren:

- Om de beginsituatie van de leerlingen te bepalen, worden er op DENISE regelmatig startopdrachten gedaan om het niveau en kennis van de leerling te bepalen. Deze opdracht wordt vaak vormgegeven in de vorm van een brainstorm, het maken van een mindmap of woordweb. Docenten op DENISE kiezen er regelmatig voor om deze startopdracht te laten uitvoeren in de moedertaal van de leerling. Dit kan op papier of mondeling in groepjes, afhankelijk van de groepen moedertaalsprekers in de klas.
- Voor onderzoekopdrachten bij vakken als TOK, geschiedenis of aardrijkskunde mogen leerlingen bronnen gebruiken uit verschillende landen. Leerlingen kunnen ervoor kiezen om bronnen uit land van herkomst te gebruiken en zo hun moedertaal te blijven ontwikkelen.
- In verschillende lessen op DENISE worden de verschillende culturen en talen met elkaar gedeeld. Dit kan zijn in de vorm van bijvoorbeeld eten, literatuur of kunst, maar ook door het regelmatig in gesprek gaan met de leerling over perspectieven uit eigen land.
- Bij het vak TOK wordt besproken of het denken van iemand wordt bepaald door de taal die hij spreekt. In deze lessen wisselen leerlingen verschillende woorden, zinnen en uitdrukkingen uit de moedertaal met elkaar uit.
- Bij het vak drama laten de docenten de leerlingen regelmatig toneel spelen in hun moedertaal. Door de manier van spelen en de uitdrukking in het gezicht van de leerling, begrijpen leerlingen elkaar zonder dat ze elkaars taal kennen.
- Bij alle vakken op DENISE maken leerlingen in hun schrift woordenlijsten van moeilijke woorden. Docenten moedigen leerlingen aan de moeilijke woorden per vak te vertalen in hun moedertaal.

Leerlingen in het IB DP hebben geen mogelijkheid om hun moedertaal te blijven ontwikkelen binnen het vak *Language and literature A (self taught)*. Hier hebben wij voor gekozen, omdat er momenteel op DENISE te weinig docenten kunnen begeleiden in andere talen dan Nederlands en Engels.

Huidige taalontwikkelingen

Sinds DENISE bestaat, is de school volop in ontwikkeling met betrekking tot de taalverwerving- en ontwikkeling van de leerlingen. Veranderingen die met dit gedachtegoed zijn aangebracht:

- Moderne vreemde talen in de onderbouw. Leerlingen kunnen sinds schooljaar 2016-2017 kiezen voor Frans of Spaans.
- Aanbod van NT2/EAL in de groepen. Op het moment dat een leerling vanuit de taalklas naar een groep gaat, heeft hij nog steeds extra taalondersteuning nodig. Deze bieden wij sinds schooljaar 2017-2018 aan in alle groepen. Leerlingen die extra Nederlands nodig hebben, volgen extra NT2. Leerlingen die extra Engels nodig hebben, volgens EAL.
- Alle docenten zijn taaldocenten. Dit motto is van groot belang om onze school. We willen graag dat al onze docenten taaldocenten zijn. Om dit te kunnen realiseren, worden er tijdens O&O-workshops verschillende taalworkshops aangeboden.

Stand van zaken taalontwikkeling

Op dit moment spelen er verschillende zaken rondom de belemmering van de taalontwikkeling van de leerlingen:

- De stap van een taalklas naar de groep is te groot. Het taalniveau in de groep is te hoog in vergelijking met het niveau van de leerlingen.
- Leerlingen volgen onderwijs onder hun niveau, vanwege de taal.
- Leerlingen moeten in de taalklassen 'stoppen met het leren van andere vakken', omdat ze de Nederlandse taal moeten leren.
- Groep 14m: leerlingen halen hun diploma niet, door de taligheid van de examens.
- Leerlingen worden pas aangenomen op vervolgonderwijs met een hoog taalniveau (minimaal 2F). Onze leerlingen bereiken dit niveau niet altijd.

Taalhulp

Primary

Om de taalverwerving van de leerlingen en de flexibiliteit van het programma te waarborgen, is er binnen het PO taalondersteuning in de vorm van taalassistenten. Op deze manier is differentiatie mogelijk en kunnen leerlingen op maat geholpen en begeleid worden.

Secondary

In de groepen 15 en 16 krijgen leerlingen twee lessen in de week extra taalondersteuning binnen het vak NT2. Leerlingen kunnen taalondersteuning Nederlands krijgen, maar als ze geen hulp nodig hebben kunnen ze werken aan een ander vak.

Voorheen bestond er ook de mogelijkheid om leerlingen via de zorgcoördinator door te verwijzen naar onze Remedial Teacher of logopedist. Zij konden leerlingen helpen met de verschillende vaardigheden binnen de taal, zoals leesvaardigheid, uitspraak of grammatica.

Op dit moment hebben we geen remedial teacher of logopedist in dienst, maar we zijn er wel naar op zoek.

Taaldocenten

Wij vinden op DENISE dat alle docenten taaldocenten moeten zijn. Het docententeam is samen verantwoordelijk voor de taalontwikkeling van de leerlingen. Om alle docenten op DENISE taaldocenten te laten zijn, worden er drie keer per jaar workshops gegeven over het lesgeven aan taalverwervers. Daarnaast wordt er momenteel een persoonlijk coachingstraject ontwikkeld dat wordt gegeven door taaldocenten. Ook is er een basiskwaliteit van taaldocenten op DENISE geformuleerd:

Een taaldocent op DENISE .....

1. behandelt in elke les expliciet de vaktaalwoorden en schooltaalwoorden.
2. past de wijze van spreken aan op het taalniveau van de leerlingen.
3. controleert constant of de leerlingen de leerstof begrijpen.

Met deze basiskwaliteit kan er worden geïnventariseerd welke docenten nog geen taaldocenten zijn. Dan kan er hulp worden geboden aan de juiste docenten.

Docenten in groep 12, het IMYC of IB DP moeten zelf op hoog niveau het Engels beheersen. Als dit niet zo is, dan is er de mogelijkheid voor onze docenten om een *Cambridge*-cursus Engels te doen via de taalcursus die georganiseerd is vanuit *Esprit Scholen*. Deze cursussen worden twee keer per jaar aangeboden.

APA-bronvermelding

Op DENISE willen wij dat alle leerlingen hun bronnen via de APA-stijl. Bij het vak TOK en de mentorlessen worden leerlingen het gebruik van APA getraind. We hebben een document met uitleg over APA-verwijzing gemaakt (Achterbergh, 2017). Dit document kunnen leerlingen vinden op de website van DENISE (denise.espritscholen.nl), maar ook in ManageBac.

Er is een iBook gemaakt waarin per klas staat aangegeven tot op welke hoogte leerlingen plagiaat kunnen plegen en vanaf wanneer de leerlingen een volledige APA-bronmelding moeten toevoegen in hun schrijfofdrachten.

Testgegevens (nog aanpassen)

Onderzoek doen naar: wat was het uitstroomniveau van leerlingen die twee jaar geleden binnenkwamen en waar gaan ze nu naar uitstromen? Instroom via groep-0 bekijken.

Groep 0 - Schooljaar 2015/2016

Niveau-indicatie bij binnenkomst	Niveau op dit moment		
mavo			

3. Gewenste situatie, doelen en actieplan

Gewenste situatie

Op DENISE willen wij dat leerlingen een diplomaprogramma kunnen volgen, op het denkniveau van de leerling, ondanks hun taalachterstand. In het ideaalplaatje krijgen leerlingen onderwijs op hun taalniveau, zodat ze niet achter blijven. Degene die hiervoor kan zorgen, is de docent.

Doelen

Naar aanleiding van bovenstaande, zijn er vijf doelen geformuleerd ten aanzien van het taalbeleid op DENISE:

Lange termijn doelen

1. Het aantal leerlingen dat op 'eigen niveau' eindexamen kan doen, ondanks een taalbarrière, verhogen naar 80%.

- 1.1. Tekstbegrip en woordenschat verhogen van alle leerlingen, zowel in de taal- als zaakvakken.
- 1.2. Structurele hulp bieden aan leerlingen met taalachterstanden.
- 1.3. Alle docenten worden taaldocenten.
- 1.4. Plezier in het leren van taal verhogen.
- 1.5. Docenten bieden op een eenduidige wijze hulp bij talige activiteiten.

Korte termijn doelen

2. Instrumenten hanteren om het taalvaardigheidsniveau te bepalen.
3. Ouders zijn betrokken bij (taal)ontwikkeling kind.

Actieplan taalbeleid

Per doel zijn verschillende actiepunten beschreven:

Actiepunten doel 1.1 - docentenniveau

1. Docenten hanteren talige didactische werkvormen, zoals:
  - Preteaching - bijv. vooraf woordenlijsten/tekst/video aanbieden.
  - Taalleerders worden geholpen door native speakers.
  - Docenten helpen leerlingen met lees- en woordenschatstrategieën.
2. Alle leerlingen gebruiken bij elk vak een woordenschrift. Docenten laten leerlingen moeilijke woorden opschrijven en laten deze gedurende de periode terugkomen.
3. Docenten formuleren per periode de vak- en schooltaalwoorden en bieden deze expliciet aan in de les.
4. Docenten richten lokalen in met talige posters met: schooltaalwoorden, leesstrategieën, woordenschatstrategieën etc.
5. Docenten wisselen met elkaar talige opdrachten/teksten/rubrics uit om de taal ervan te bepalen en te verbeteren.

Actiepunten doel 1.2 - schoolniveau

1. Leerlingen hebben de mogelijkheid om NT2/EAL te volgen.
2. Leerlingen kunnen Remedial Teaching, faalangsttraining of dyslexietraining krijgen.

Actiepunten doel 4 - taalcoördinator / management

1. Docenten krijgen drie keer per jaar bij O&O een workshop over taal.
2. Niet-taaldocenten krijgen een cursus 'Iedere taal is een taaldocent' aangeboden.
3. Docenten differentiëren in de klas op taal.
4. Curriculumcoördinatoren monitoren taalacties in het team.
5. Actieplan 'Taal op DENISE' wordt geëvalueerd.

Actiepunten doel 1.4 - teamniveau

Elk schooljaar worden er talige activiteiten georganiseerd, zoals: taaldorp, moedertaaldag, gedichtendag, toneelworkshops, schoolkrant, bibliotheekbezoeken.

Actiepunten doel 1.5 - docentenniveau

1. Vaardigheden die bij Nederlands/NT2 worden aangeboden, worden ook bij zaakvakken geïntegreerd. Bijv. samenvatten, schematiseren, leesstrategieën etc.
2. Bij alle vakken worden dezelfde 'tekstformats' gebruikt. De formats van deze teksten staan op de website.
3. Er worden uniforme correctietekens gebruikt.

Actiepunten doel 2 - taalcoördinator / management

1. Er wordt in kaart gebracht hoeveel en welke leerlingen onvoldoende taalvaardig zijn in de groepen om goed te kunnen deelnemen aan de lessen.
2. Leerlingen houden in de taalklassen een taalportfolio bij. In dit taalportfolio komen extra bijlages met: startdoelen groepen: MM, Science, Nederlands + vaardigheden.
3. Leerlingen maken TOA-toetsen voor Nederlands en Engels.
4. De niveaugroepen Engels worden geëvalueerd.
5. We krijgen extern informatie van bureau ICE over de ERK- en F-niveaus.

Actiepunten doel 4 - ouders

1. Communicatie met ouders (ouderbrieven, rapporten etc.) worden tweetalig aangeboden (Nederlands/Engels).
2. Ouderbrieven worden op de website gezet. Tijdens de ouderavond worden ouders hierop geattendeerd.
3. Ouders worden geïnformeerd over het taalbeleid & krijgen tips voor snellere taalverwerving. Ouders worden aangemoedigd Nederlands te leren en thuis te spreken.
4. Een cursus Nederlands voor ouders wordt aangeboden via school.

Verantwoordelijkheid uitvoering actieplan

De taalcoördinator van DENISE is verantwoordelijk voor de uitvoering van het taalbeleidsplan. Samen met de teamleider zal worden bepaald welke prioriteiten er op dit moment zijn en welke mensen bij de uitvoering worden ingezet.

4. Activiteitenkalender

Actie-punt	Wat te doen	Door wie	Wanneer	Nodig	Andere actiepunten
	Enquête afnemen bij docenten/sectieleiders: waar is behoefte aan omtrent taalgericht vakonderwijs?	Taalco			
1.1.1	Talige didactische werkvormen aanbieden in een workshop.	Taalcoaches (Anja & Merel)	O & O 12/10/2017	Evaluatie	
1.1.2	Mentoren laten leerlingen woordenschrift aanschaffen & docenten laten leerlingen deze schriften elke les gebruiken.	Mentoren / docenten	Aangeboden op: 12/10/2017	Controle & evaluatie.	
1.1.3	Schooltaalwoordenlijst vmbo bespreken: hoe in te voeren in de klas?	Taalcoördinator (Merel)	Verzamelen tijdens O&O 30/11/2017		
1.1.4	Talige posters in de klas hangen: per lokaal een docent verantwoordelijk maken.	Vakdocenten taal.	Gedaan in februari 2018.	Eventueel aanvullen?	
1.1.5	Talige opdrachten/teksten/rubrics delen en beoordelen.	Docenten.	O&O:		
1.2.1	Power Hour voor alle leerlingen mogelijk maken als taalondersteuning.	Management	Ingevoerd sinds oktober 2017.	Evaluatie.	
1.2.2	Faalangstraining Jeroen, Remedial Teaching/dyslexie?	Jeroen Goutier (Altra)	Aanbod 2x per jaar - sinds schooljaar 16/17	Remedial Teaching / dyslexie-hulp.	
1.3	Talige activiteiten organiseren, evt. tijdens Entry/Exit Points	Taaldocenten	Vanaf schooljaar 18/19.	Bijgevoegd in jaarplanning Ex & En Point.	<i>Entry & Exit Points</i>
	Vaste leesmomenten in de school invoeren	Management / taalco			
2.1	Leerlingen met taalachterstand in groepen in kaart brengen	Docenten Nederlands / Engels	Tijdens O&O 12/10?	TOA-toetsen?	<i>Leerlingvolg-systeem verbeteren</i>

2.2	Taalportfolio starten	Taalklasdocenten	Gestart op: 09/10/2017	Evaluatie.	
2.2.1	Bijlages MM, Science & Nederlands in taalportfolio nav. leerlijnen / leerdoelenkaart.	Docenten Nederlands, MM, Science.		Bootcamp.	<i>Samenhang curricula</i>
2.3	TOA-toetsen Engels en Nederlands afnemen.	Vakdocenten Nederlands / Engels	?		
2.3.1.	De niveaugroepen Engels worden geëvalueerd.	Docenten Engels & MT	In maart & juni 2018.		
2.4	Workshop ERK- en F-niveaus Marjan van Broekhoven (ICE)	Marjan van Broekhoven - voor alle taaldocenten	?	Nog eens contact zoeken.	
3.1	Vaardigheden Nederlands op een rij zetten & bij andere vakken integreren.	Docenten Nederlands	O&O?		
3.2	Gebruikte tekstsoorten inventariseren + format maken en op de website zetten	Docenten Nederlands / taaldocenten	O&O?		<i>Eenduidige werkwijze</i>
3.3	Correctietekens afspreken, bij alle vakken gebruiken.	Alle docenten.	O&O?		
4.1	Workshops over taal - met hulp van workshops van taalgerichtvakodnerwijs.nl & boek p. 233 & p. 234	Alle docenten.	In oktober, ...	Vast in de jaarplanning.	
4.2	Niet-taaldocenten krijgen een individuele workshop.	Taalcoaches.	Vanaf januari 2018.		
4.2.1	Docenten beoordelen elkaar op taalgebruik in de les., boek p. 238				
4.3	Docenten differentiëren op taal, zowel op schoolniveau als op klasniveau.	Alle docenten.	?		
4.4	Curriculumcoördinatoren zien erop toe dat docenten in hun team bewust taaldocent zijn - evt. met lesvoorbereiding p. 241	Curriculumcoördinatoren	?		
4.5	MT beoordeelt docenten op 'taaldocentschap'.				

4.5.1	Basiskwaliteiten 'taaldocent DENISE' worden vastgesteld mbv checklijst, boek p. 228	Taalcoördinator & MT	Januari 2017		
5.1	Taal van rapporten moet worden besproken/verbeterd: in taalklassen alles tweetalig?	Taalcoördinator & MT	November 2017		<i>Verbetering verslag</i>
5.2	Ouderbrieven worden op de website gezet.	Administratiewerkers.			<i>Verbetering website</i>
5.3	Ouders worden geïnformeerd over het taalbeleid & krijgen tips voor snellere taalverwerking.	Mentoren	Ouderavonden		
5.4	Cursus Nederlands voor VO-ouders.	NT2-docenten	<ul style="list-style-type: none"> • In PO: sinds schooljaar 16/17 • In VO: ? 	Samenwerking met PO.	

5. Evaluatie en communicatie

Het actieplan taalbeleid wordt geëvalueerd aan de hand van:

- online enquête onder docenten;
- gesprekken Managementteam;
- beoordeling docenten;
- leerlingen bevragen.

De communicatie rondom het taalbeleid gebeurt op DENISE als volgt:

1. Docenten: tijdens O&O & Bootcamps
2. Ouders: via ouderbrief & ouderavonden.
3. Leerlingen: via mentorlessen & de website.

6. Bronvermelding

Achterbergh, M. (2017, april). *APA References – the basics for Denise students and teachers (EN&NL)*. Geraadpleegd op 20 april 2017, van: <https://docs.google.com/document/d/1n5DrAT91VbHkQEBGWP8QULpQnrVamgMfcWInbzC2A18/edit#>

Boer, de M. (2007). *Concretisering van de kerndoelen Nederlands*. Geraadpleegd op 15 mei 2017, van: http://taalunieversum.org/sites/tuv/files/downloads/slo_concretisering_van_de_kerndoelen_nederlands_2007.pdf

Doorlopende leerlijnen taal en rekenen (g.d.) *Niveaupbouw en toetslijn*. Geraadpleegd op 15 mei 2017, van: <http://www.taalenrekenen.nl/referentiekader/niveaupbouw/>

Europees Referentiekader Talen (2001). *De niveaubeschrijvingen*. Geraadpleegd op 20 april 2017, van: <http://www.erk.nl/docent/niveaubeschrijvingen/>

International Baccalaureate (2011, februari). *Language A: language and literature guide*. Geraadpleegd op 20 april 2017, van: <https://drive.google.com/drive/u/0/folders/0B3AptQk8o0aUTzhRMFhJamQxYmc>

Toets.nl (2017). *TOA, HÉT ONLINE TOETSSYSTEEM VOOR HET VOORTGEZET ONDERWIJS*. Geraadpleegd op 1 mei 2017, van: <http://www.toets.nl/voortgezet-onderwijs/toa-online-toetssysteem>